

privatos, dicendo *Spiritus nequam, in nomine Jesu Christi præcipio tibi ut à me discedas, et ne me amplius vexes*: hortetur præterea, ut vexatus ille sæpe humiliter, et in hujusmodi humilitatis actibus sæpe se exercet; cùm Deus aliquando, ad aliquam internam superbiam ab anima removendam, hujusmodi tentationes permittit.

113. Si quis autem in his temptationibus misérè cadit, aut earum occasiones magis quærerit quām effugit, hujus curatio est valde difficilis; nam hujusmodi peccatores qui cum dæmonে commercium habent, difficillimè ex corde convertuntur. Ex una parte enim erga hos dæmon dominium quoddam acquirit super eorum voluntates, et ex altera ipsi remanent nimis debiles ad resistendum; indigerent extraordinaria gratia Dei; sed difficillimè solet hanc Deus hujusmodi impius concedere. Verumtamen Confessarius, si quis eorum accesserit, non diffidat, sed curet cum ipso summam adhibere charitatem, confortetque dicendo, quod ubi non est voluntas, non est peccatum; hinc si ipse voluntate resistit, minimè peccat. In his casibus ante omnia Confessarius adversus dæmonem præmittat exorcismum, saltem privatum, qui certè licitus est (*Tom. 2. l. 3. n. 193. de Adjuratione ibid. ad n. IV.*) hoc modo, *Ego ut Dei minister præcipio tibi, aut vobis, Spiritus immundi, ut recedatis ab hac creatura Dei.* Deinde pœnitentem interroget an unquam hostem invocaverit, et cum eo aliquid inierit pactum? an aliquando fidem negaverit, aut contra ipsam actum aliquem exercuerit? interroget qua forma ipsi dæmon appareat, an hominis, mulieris, aut belluae. Tunc enim, si cum illo coit, præter peccatum contra castitatem, et religiōnem, reus erit peccati fornicationis, aut sodomiæ, aut incestūs (intellige affectivi), adulterii, aut sacrilegii. Item interroget quo loco et tempore hoc commercium habuerit? Ostendat ei postea hujusmodi criminis immanitatem, queratque eum inducere ad veram conversionem, et Confessionem integrum faciendam; isti enim perditū homines, etiamsi confiteantur, de facili peccata committunt. Eadem demum remedia supra annotata illi prescribat, nempe ut sæpe ad Deum et B. Virginem recurrit: frequenter nomina Jesu et Mariæ invocet: aquam lustralē et crucis signum adhibeat: aliquam reliquiam et Evangelium secum ferat: sæpe etiam privatum proferat exorcismum, prout dictum est supra. Differat deinde eum absolvere, sed hortetur ut sæpe redeat, ut sic cognosci possit, quomodo se gerat in resistendo hostis invasionibus, et in remediis adhibendis; nec eum absolvat, nisi post longum experimentum; tales enim conversiones, ut diximus, raro sunt veræ, et rarissimè perseverantes.

CAPITULUM VIII.

De prudentia Confessarii. I. in seligendis opinionibus. II. in corrigendis erroribus à se commissis. III. in custodiendo sigillo sacramentali. IV. in excipiendis confessionibus mulierum, illisque tractandis.

114. CONFESSARIUS summam adhibere debet prudentiam in seligendis opinionibus. Hic non loquar de quæstione ita hodie controversa, utrum sequi liceat opinionem minus probabilem, et minus tutam in concurso probabilioris? satis de hac passim loquuntur Auctores, et præcipue tot docti Scriptores, qui nuper de ea scripserunt, in quibus profectò desiderasse, ut potius rationibus quam mordacibus insectationibus veritatem nos docuisserent. Tantummodo hic repetam quod superius dixi n. 65. et 69. cùm egimus de occasione proxima, quod scilicet quando agitur de vitando peccato formalí, regulariter Confessarius sequi debet (quantum licet) sententias benigneiores; cùm solum peccatum formale sit Dei offensa: at quando opiniones benignæ exponunt pœnitentem periculo peccati formalis, tunc Confessarius sequi debet opiniones rigidiores, quoniam istæ in hoc casu sunt magis pœnitentibus salutares. Verumtamen quando pœnitens uti vellet aliqua opinione probabili, et aliunde jam foret dispositus, tunc tenetur Confessarius eum absolvere, quoniam ratione Confessionis jam factæ, habet pœnitens jus certum et strictum ad absolutionem, ne cogatur eam recipere ab alio Sacerdote cum gravissimo onere repetendi Confessionem. Hæc opinio est communis, illamque admittunt etiam multi Auctores rigidioris sententiae, ut sunt *Pontassus, Cabassutius, Victoria, et præcipue S. Antonius.* Videatur liber, in quo hoc probatum est pluribus in locis (*Lib. 1. in Tr. de Conscientia; et l. 6. n. 604.*)

115. Tantò magis hoc currit in casu quo Confessarius vellet obligare pœnitentem ad aliquam restitutionem, ad quam iste probabiliter non teneretur. (*Lib. 3. n. 66q.*) Imò hoc currit, etiamsi Confessarius non haberet tanquam solide probabilem opinionem pœnitentis, et pœnitens non esset rudis, etiamque cum aliis gravibus Doctoribus tanquam probabilem teneret, ita ut pœnitens rectam jam sibi formet conscientiam bene operandi. Hoc tamen intelligendum est, quando opinio pœnitentis haberet aliquam (ut dixi) probabilitatem saltem apparentem; nam si Confessarius haberet eam ut omnino falsam, ex eo quod haberet contra eam principium aliquod certum seu rationem convincentem, contra quam existimaret nullum esse responsum quod posset inducere ad dubitandum de certitudine propriæ sententiæ: tunc enim non debet, neque potest absolvere pœnitentem, qui illi non vult acquiescere (*Vide Lib. 6. num. 604.*) Attamen si

prævideret Confessarius suam monitionem non esse pœnitenti profuturam, sed potius redderet formale peccatum illud quod in pœnitente est tantum materiale, tunc debet dissimulare, exceptis aliquibus casibus; videatur quod dictum est supra, n. 8. et 9.

116. II. Si aliquando Confessarius commiserit aliquem errorem circa valorem Sacramenti sine sua culpa, non tenetur ex justitia monere pœnitentem, sed solùm ex charitate, quæ non obligat cum gravi incommodo (*Lib. 6. num. 619. et n. 620.*) dummodo Confessarius non sit ejus Parochus, qui teneretur reparare grave damnum subditi: et dummodo pœnitens non sit in mortis periculo, aut in periculo amplius non confitendi, quia tunc charitas obligat etiam cum gravi incommodo. Quod si Confessarius in hoc gravem culpam commiserit, tunc semper tenetur etiam cum gravi incommodo resarcire errorem (et præcipue si reliquit pœnitentem in aliqua occasione proxima); nisi pœnitens alius confessus non fuerit, aut saltem Sacram Eucharistiam suscepserit. At sine licentia pœnitentis nunquam debet, neque potest fieri præfata monitio extra Confessionem; quotiescumque posset illi aliquod afferre gravamen. Si verò error fuerit solum circa integratatem Confessionis, putà quia pœnitentem non interrogaverit de speciebus, aut numero peccatorum, etiam cum sua culpa; non tenetur Confessarius errorem illum emendare extra Confessionem, quia in hoc adest semper erubescientia pœnitentis, dum audit rursus sibi sua peccata rememorari. Si verò ex sua malitia, vel ignorantia culpabili exemerit pœnitentem à restitutione, aut ad illam injustè obligaverit; tunc tenetur eum monere, obtenta prius licentia; alias tenetur ipse ad restitutionem. Si autem in hoc gravem culpam non commiserit, non tenetur nonere cum gravi suo incommodo; verum si absque suo gravi incommodo posset reparare errorem, et non faceret, tunc etiam tenetur ad restitutionem. Denique si Confessarius omiserit admonere pœnitentem de restitutione, non tenetur ipse restituere, quanvis esset Parochus, et etiamsi gravem culpam in hoc commisisset. Vide Librum (*Num. 621.*) in quo discussa sunt hæc omnia cum suis rationibus, et auctoritatibus DD.

117. III. Debet quoque Confessarius esse summè prudens in custodiendo sigillo Sacramentali. Jam notum et certum est, quod Confessarius nunquam potest loqui de iis quae in Confessione audivit, quoties adest periculum revelationis sigilli (directè vel indirectè), aut gravaminis pœnitentis; et hoc currit etiamsi tantummodo dubitet, utrum ea in Confessione audierit, vel non, aut in ordine ad Confessionem (*Lib. 6. n. 636.*) Verumtamen non prohibetur Confessarius sermocinari (generaliter loquendo) de aliquo peccato in Confessione audio, quoties alii non possent venire in cognitionem pœnitentis, aut quoties haberet expressam licentiam à pœnitente. Nihilominus etiam in hoc cautissimè est procedendum: et 1. Nunquam loquendo de peccatis in Confessione auditio, coram simplicibus personis, quæ possent suspicari de revelatione Confessionis. 2. Nunquam di-

cendo è suggestu in Concionibus, regnare in ea urbe aliquod vi-
tium, quod ipse excipiendo Confessiones, intellexerit ibi magis
frequentari. (Hoc tamen intelligitur (*Num. 654.*), quando id
aliunde non scivit, et quando locus est parvus), et præsertim si
concionetur in aliquo Monasterio, in quo non debet vehemen-
tius invehere contra aliquem defectum, quem in Confessione
audivit ibi esse communiorum. 3. Non sit Confessarius nimis im-
portunus in obtinenda licentia à pœnitente, quoniam ea licentia,
quæ non est omnino spontanea, et plenè libera, ipse nequaquam
uti poterit. Unde sit parcissimus, quantum fieri poterit, in ex-
quirendis hujusmodi licentiis sine speciali necessitate: et tunc
tutius erit insinuare pœnitenti, ut de eo, quod est necesse,
loquatur extra Confessionem. Nemo autem ignorat, quod extra
Confessionem non potest Confessarius nec etiam cum ipso pœni-
tentie loqui de rebus in illa auditis, sine ejusdem expressa li-
centia: in ipsa verò Confessione bene potest de illis loqui, quoties
existimat hoc ipsi pœnitenti expedire (*N. 652.*) 4. Nequit
exquirere nomen complicis, et si negaverit solutionem ei qui
dicere recusaverit, incurrit suspensionem ferendæ sententiae:
et qui docuerit hoc fieri posse, incurrit excommunicationem Pa-
palem *ipso facto* (*Lib. 6. n. 491.*)

118. Casu verò quo pœnitens teneatur sub gravi manifestare
nomen complicis, ad reparandum putà aliquod damnum com-
mune (*Ibid. num. 492.*) contra aliorum opinionem, nec etiam
tunc posse à Confessario obligari pœnitentem ad manifestandum
sibi nomen complicis, sed tantum posse et debere imponere pœni-
tenti, ut manifestet complicem iis qui possunt scandalum impedi-
re. Quod si pœnitens ex se vellet Complicem Confessario mani-
festare, tunc bene potest illum audire, et quemadmodum, eportet
damnum reparare. Insuper advertendum est, ex hoc non prohi-
beri Confessarii exquirere à pœnitente circumstantias quas
scire oportet, ut intelligat an adsit species peccati diversa, vel
ut consulat saluti pœnitentis: hinc bene potest interrogare an com-
plex sit conjunctus? an ligatus voto castitatis? an cohabitetur in sua
eadem domo? an sit ancilla? et his similia: etiamsi per istas inter-
rogationes indirectè manifestare debeat persona complicis, nun-
quam tamen exquiratur illius nomen (*Ibid.*)

119. IV. Summè cautus debet esse Confessarius in excipiendis
Confessionibus mulierum. Et primò notandum quod in Decr.
S. C. Episcoporum 21. Jan. 1610. dicitur: Confessarii sine ne-
cessitate audire non debent mulierum confessiones post crepu-
sculum vespertinum et ante auroram. » Loquendo autem de
prudentia Confessarii, ipse regulariter in Confessionario cum
junioribus sit potius rigidus quam suavis; nec permittat illas ante
Confessionarium accedere, ut sibi loquantur, et multò minus, ut
manus deosculentur. In actu Confessionis non ostendat eas agnos-
cere; aliquæ enim, quæ religiosæ haberi volunt, aliquando ad-
vertentes se nosci à Confessario, non faciunt integrum Confessio-
nem. Imprudentia quoque est conjicere oculos in pœnitentes,

cùm è Confessionario recedunt, easque per aliquod tempus intueri. Extra Confessionarium nec etiam immoretur ad colloquendum cum ipsis in ecclesia, omnemque familiaritatem devitet. Abstineat etiam à recipiendis munusculis; et præcipue ad illarum domos nunquam accedat, uno excepto casu gravis infirmatis, et tunc non nisi vocatus accedat; tunc magnam adhibeat diligentiam in audiendi illarum Confessionibus, unde januam apertam relinquat, sedeat in loco ubi videri possit ab aliis, oculosque in faciem pœnitentis nunquam defigat. Et hoc præsertim currit, si sint personæ spirituales, quibuscum est periculum majoris adhæsionis. Dicebat Ven. P. Sertorius Capotus, diabolum ad conjungendas inter se personas spirituales, ab initio uti prætextu virtutis, ut deinde affectus à virtute transeat ad personam: unde ait S. Augustinus apud S. Thom. (*Opusc. 64. de Famil. Dom. etc.*): « Sermo brevis, et rigidus cum his mulieribus habendus est; nec tamen quia sanctiores, ideo minus cavendae; quo enim sanctiores fuerint, eò magis alliciunt. » Et idem Angelicus Doctor addit: « Licet carnalis affectio sit omnibus periculosa, ipsis tamen magis perniciosa, quando conversantur cum persona quæ spiritualis videtur; nam quamvis principium videatur purum, tamen frequens familiaritas domesticum est periculum; quæ quidem familiaritas quando plus crescit, infirmatur principale motivum, et puritas maculatur. » Et subiungit, quòd tales personæ hoc non statim advertant; quoniam diabolus ab initio non emittit sagittas venenatas, sed illas tantummodo, quæ aliquantulum feriunt, et augent affectum. Sed brevi hujusmodi personæ eò deveniunt, ut non amplius agant securitatem angelii, quemadmodum cœperant, sed tanquam carne vestiti; vicissim se intuentur mentesque sibi feriunt blandis allocutionibus, quæ adhuc à prima devotione videntur procedere: hinc alter alterius præsentiam incipit appetere; *sicque (concludit) spiritualis devotio convertitur in carnalem.* Et quidem o! quot Sacerdotes, qui antea erant innocentes, ob similes adhesiones quæ spiritu cœperant, Deum simul et spiritum perdiderunt! Advertatur hic quòd ex Decr. S. C. Epist. sub 21. Jan. 1610. « Confessarii sine necessitate audire non debent mulierum Confessiones post crepusculum vespertinum, et ante auroram. »

120. Deinde Confessarius non adeo mulierum Confessionibus sit adductus, ut per hoc homines ad se venientes audire recuset. O! qualis miseria est cernere tot Confessarios qui impendunt bonam diei partem in audiendis religiosis aliquibus mulierculis, quas vulgo dicunt *Bizocas*; et cùm postea vident ad se accedentes homines aut foeminas uxoratas, qui sunt pleni angustis, et molestiis, et qui ægrè domos, et negotia sua relinquere potuerunt, dimitunt eos, dicendo, *Habeo aliud quod agam, ite ad alios;* unde fit ut isti, non invenientes cui sua peccata confiteantur, vivant per tot menses et annos sine Sacramentis, et sine Deo. Hoc non est audire Confessiones ut Deo placeamus, sed potius ut genio serviamus; quare nescio quale meritum apud Deum sint

habituri Confessarii illi, qui hoc modo suum ministerium exercent. Scio ego, imò et contra aliorum opinionem, qui asserunt esse tempus frustra impensum, teneo esse opus valde Deo carum dirigere animas ad viam perfectionis; ideoque de hoc fusius loquar capite ultimo; sed assero probos Confessarios, qui tantum, ut Deo placeant, Confessiones excipiunt (quemadmodum facere consueverunt S. Philippus Neri, S. Joannes à Cruce, S. Petrus Alcantara, aliique) quando cernunt aliquam animam indigentem, preferre eam animabus devotis, quibus audiendis auxiliandisque, quando Confessarius vult, tempus non deerit.

CAPITULUM IX.

Quomodo se gerere debeat Confessarius in dirigidis Animabus Spiritualibus.

121. QUOD olim dixit Dominus Jeremia: « Ecce constitui te super gentes, ut evellas, et dissipes, et ædifices et plantes; » idem nunc repetit singulis Confessariis, qui non solum debent evellere virtus ex suis pœnitentibus, sed etiam debent in illis virtutes inserere. Unde expediens est addere hic in fine Caput hoc, quod poterit inservire Confessariis tyronibus ad dirigidas animas spirituales ad perfectionem. Non sunt quidem expellendi peccatores, ut superius diximus, sed è contra opus est etiam multum Deo acceptum sponsas illi adornare, animas scilicet Spirituales excolere, ut in totum se illi donent tradantque. Acceptio est ejus oculis anima sola perfecta, quam mille imperfectæ. Unde cum videt Confessarius pœnitentem vivere immunem à culpis mortalibus, omnem curam adhibere debet, ut eum in viam perfectionis, et Divini amoris introducat, illi repræsentando meritum, quod habet Deus, ut ametur, et gratitudinem quam debemus Iesu Christo, qui nos amavit usque ad moriendum pro nobis; nec non periculum in quo versantur omnes animæ, quæ vocatæ à Deo ad vitam perfectam, illi resistunt. In tribus igitur præcipue posita est directio Confessarii quoad animas spirituales, scilicet in Meditatione, in Contemplatione, in Mortificatione, et in Frequentia Sacramentorum, et de omnibus his sigillatim dicemus.

§. I. De Oratione Meditationis.

122. PRUDENS ergo Confessarius cùm cernit animam aliquam abhorrentem peccata mortalia, et desiderantem progredi in amore Divino, ante omnia debet illam disponere ad faciendam orationem mentalem, scilicet ad meditationem veritatum æternarum, et bonitatis Divinae. Et quamvis necessaria non sit ad æternam salutem consequendam, sicut est necessaria petitio, nihilominus videtur valde necessaria animabus, ut in Dei gratia perseverent. Cum reliquis pietatis operibus potest peccatum consistere; sed non possunt cohabitare Oratio et peccatum. Anima aut relin-